

Lausunto Päijät-Hämeen pelastuslaitokselle Päijät-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 2027-2030

khall 15.06.2026 § 131

617/00.04.01/2026

Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa Päijät-Hämeen pelastuslaitokselle valmistelusta ilmenevän lausunnon Päijät-Hämeen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 2027-2030.
Esittelijä	kaupunginjohtaja Parkkonen, Jari
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa Päijät-Hämeen pelastuslaitokselle valmistelusta ilmenevän lausuntona Päijät-Hämeen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 2027-2030.
Toimivalta	Heinolan kaupungin hallintosäntö 5 luku 22 §
Valmistelija	kaupunkiympäristöjohtaja Keijo Houhala p. 0500 918 597, etunimi.sukunimi@heinola.fi
Valmistelu	Lausunto riskianalysistä 2026 ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen luonnoksesta

Pelastustoimen palvelutasopäätös on kunnalle merkittävä strateginen asiakirja, jonka vaikutukset ulottuvat turvallisuuden lisäksi elinvoimaan, maankäyttöön, investointiedellytyksiin, varautumiseen sekä kunnan ja hyvinvointialueen väliseen yhteistyöhön. Lausunnon liitteaineistona oleva riskianalyysi 2026 sekä palvelutasopäätöksen luonnos muodostavat valmistelun keskeisen perustan, ja niissä tulee huomioida jäljempänä tässä lausunnossa esitetyt näkökohdat. Palvelutasopäätöksen tulee perustua ajantasaiseen riskianalyyysiin, vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia sekä turvata pelastustoimen palvelujen yhdenvertainen saatavuus koko alueella.

Palvelutasopäätöksessä tulee tunnistaa alueen riskit ja erityispiirteet riittävän tarkasti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää teollisiin, logistisiin, matkailullisiin ja muihin kriittisiin toimintoihin sekä siihen, miten ne vaikuttavat turvallisuuteen, huoltovarmuuteen ja toimintakykyyn. Arvioinnissa on otettava huomioon sekä nykyiset olosuhteet että tuleva kehitys. Erityisesti teollisuuskeskittymien, logististen yhteyksien ja kriittisten kuljetusreittien osalta palvelutason tulee perustua todelliseen saavutettavuuteen, häiriöherkkyyteen ja riskien mahdollisiin laaja-alaisiin vaikutuksiin.

Palvelutasoa on arvioitava myös sen perusteella, kuinka nopeasti apu saadaan eri alueille ja turvaako rakenne kuntalaisten yhdenvertaisen turvallisuuden. Vasteaikojen ja käytännön toimintakyvyn tarkastelussa on huomioitava asemaverkon,

yksiköiden sijoittelun, sopimuspalokuntien ja logististen yhteyksien toimintavarmuuden vaikutus erityisesti teollisuus- ja logistiikkapainotteisilla alueilla. Kulkuyhteyksien toimivuus, liikennejärjestelyjen ennakoitavuus ja ennakkollinen vuorovaikutus keskeisten toimijoiden kanssa ovat olennaisia, koska onnettomuus- ja häiriötilanteet edellyttävät reagointikykyä kaikkina vuorokaudenaikoina. Arvioinnissa tulee huomioida myös samanaikaisten ja pitkäkestoisten häiriötilanteiden vaikutus resurssien riittävyyteen, johtamiseen ja palvelutason käytännön toteutumiseen.

Palvelutasopäätöksessä tulee näkyä pelastuslaitoksen rooli kuntien varautumisen, valmiussuunnittelun ja jatkuvuudenhallinnan tukena. Toimeenpanossa on säilytettävä selkeä toimivallan, johtamisvastuiden ja kustannusvastuiden jako kunnan, hyvinvointialueen pelastustoimen ja muiden viranomaisten välillä sekä tunnistettava normaaliolojen häiriötilanteiden, valmiuslain mukaisten poikkeusolojen ja muiden turvallisuustilanteiden erilaiset toimivaltaperusteet. Häiriötilanteiden johtamisen, yhteisten harjoitusten, väestönsuojelun ja evakuointivalmiuden tulee olla kuvattuina riittävän konkreettisesti.

Palvelutasopäätöksen vaikutuksia on tarkasteltava myös maankäytön, elinvoiman ja kuntatalouden näkökulmasta. Se vaikuttaa käytännössä kaavoitukseen, rakentamiseen, investointien toteuttamisedellytyksiin ja kunnan houkuttelevuuteen. Samalla on arvioitava, aiheutuuko kunnalle lisävelvoitteita tai kustannuksia esimerkiksi tieverkon, pelastusteiden, sammutusveden, varautumisen tai muiden kunnan vastuulla olevien rakenteiden osalta. Tarkastelussa tulee huomioida myös kuntakonsernin toimijat, ulkoistetut palvelut ja urakkariippuvuudet sekä se, mikä osa kunnan toimintakyvystä on avainhenkilöiden varassa. Pitkittyvissä tai laajoissa häiriötilanteissa on lisäksi tärkeää turvata myös poliittisen päätöksenteon tilannekuva ja päätöksenteon jatkuvuus.

Palvelutasopäätöksen toimeenpanossa tulee huolehtia operatiivisen toimintakyvyn ja toimivan yhteistoiminnan edellytyksistä kunnan, hyvinvointialueen pelastustoimen ja muiden viranomaisten välillä. Tämä edellyttää selkeää johtamisrakennetta, ajantasaista yhteistä tilannekuvaa, tavoitettavia vastuuhenkilöitä sekä sitä, että maakunnallisen toimijan osaaminen ja paikallistuntemus ovat käytettävissä viivytyksettä myös tilanteen päällä. Arjen toiminnassa tulee yhteensovittaa ennakolta erityisesti kaupunkiympäristön, vesihuollon, rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja muiden keskeisten toimijoiden rajapinnat. Ylläpitovastuut yhteystiedoista, paikkatiedosta, kriittistä infrastruktuuria koskevista tiedoista, viestintä- ja tilannekuvakäytännöistä sekä tietojärjestelmien varmistamisesta tulee määritellä selkeästi. Samalla on huolehdittava kunnan viestinnästä ja kuntalaisohjauksesta sekä siitä, että väärän tiedon oikaisu ja kuntalaisten tavoittaminen häiriötilanteissa on järjestetty toimivasti.

Palvelutasopäätöksessä tulee huomioida alueen teollisuuden, logistiikan, energiahuollon ja muun kriittisen elinkeinotoiminnan turvallisuus-, huoltovarmuus- ja jatkuvuudenhallintatarpeet. Painopisteen tulee olla niissä kohteissa ja riippuvuuksissa, joissa toimintakyvyn häiriö aiheuttaisi suurimmat vaikutukset asukkaille, elinkeinoelämälle ja kriittisille palveluille. Samalla on tunnistettava toiminnanharjoittajien oma vastuu omavalvonnasta, turvallisuusjohtamisesta ja yhteistyöstä viranomaisten kanssa. Teollisuuskeskittymien ja logististen yhteyksien osalta saavutettavuus, kuljetusreittien toimivuus ja yhteydenpitokäytännöt on varmistettava ennakolta myös ilta-, yö- ja viikonlopputilanteita varten.

Palvelutasossa tulee huomioida myös tapahtumien, matkailu- ja kesäkausien sekä samanaikaisten toimintojen kumuloituvat vaikutukset toimintavalmiuteen. Tämä korostuu erityisesti suurissa yleisötapahtumissa, satama- ja rantatapahtumissa sekä tilanteissa, joissa liikenne-, pysäköinti- tai poistumisjärjestelyt poikkeavat normaalista. Toimeenpanossa tulee sopia rooleista, vastuista, yhteydenpidosta ja ennakkovalmistelusta pelastuslaitoksen, poliisin, ensihoidon, rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun, kaupunkiympäristön ja tapahtumajärjestäjän välillä.

Paikalliset erityispiirteet ja täydentävät huomiot

Paikallisten erityispiirteiden tarkastelussa voidaan nostaa esiin esimerkiksi alueen teollisuuden erityistarpeet, kunnan läpi kulkevien logististen väylien merkitys, vesistöihin liittyvät olosuhteet, matkailun ja vapaa-ajan asumisen kausivaihtelut sekä suurten tapahtumien turvallisuus- ja liikennevaikutukset. Lisäksi tässä kohdassa voidaan kuvata paikallisia riskikohteita, saavutettavuuteen vaikuttavia tekijöitä, kriittisiä infrastruktuuririippuvuuksia, satama- tai ranta-alueiden erityispiirteitä, väestömäärän tilapäistä kasvua sekä muita sellaisia paikallisia olosuhteita, joilla on merkitystä riskianalyysin, palvelutasopäätöksen tai niiden toimeenpanon arvioinnissa. Samassa yhteydessä on perusteltua kuvata, miten näitä havaintoja käsitellään ja yhteiskehitetään kunnan, hyvinvointialueen pelastustoimen, muiden viranomaisten, toiminnanharjoittajien ja muiden keskeisten sidosryhmien yhteistyössä siten, että paikallinen tieto kytkeytyy osaksi valmistelua, toimeenpanoa ja jatkuvaa kehittämistä.

Palvelutasopäätöksen tulee sisältää selkeät tavoitteet, seurattavat mittarit ja konkreettinen kehittämissuunnitelma. Asiakirjasta tulee ilmetä, millä perusteilla palvelutaso on määritelty, miten sen toteutumista seurataan ja millä toimenpiteillä puutteita korjataan. Palvelutason on perustuttava selkeään vastuunjakoon eikä operatiivisia tai rakenteellisia puutteita voida siirtää kuntien hoidettavaksi ilman erillistä arviointia resursseista, kustannuksista ja toimivallasta. Samalla palvelutasossa tulee tunnistaa alueen kriittisimmät kohteet, merkittävimmät riippuvuudet sekä kunnan toiminnan prioriteetit ja minimitoimintakyky. Jatkovalmistelussa on perusteltua painottaa erityisesti alueen kriittisiä logistisia yhteyksiä,

teollisuuden ja muun elinkeinotoiminnan turvallisuutta, vesistöihin ja kausivaihteluun liittyviä erityispiirteitä sekä kunnan ja pelastustoimen yhteisen operatiivisen toimintakyvyn edellytyksiä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että palvelutasopäätöksen uskottavuus ei määräydy yksin resurssien tai vasteaikojen perusteella, vaan sen mukaan, kuinka hyvin se tunnistaa alueen todelliset riskit, tukee käytännön toimintakykyä ja sovittaa yhteen viranomaisten, kunnan, toiminnanharjoittajien ja paikallisten rakenteiden vastuut sekä toimiva vuorovaikutus kaikissa oloissa ja tilanteissa. Vahva palvelutaso syntyy vasta silloin, kun strategiset linjaukset, operatiivinen toteutus ja paikalliset olosuhteet muodostavat toimivan kokonaisuuden myös tilanteen ollessa päällä.

Esityslistan liitteenä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2027-2030, lausuntoversio.

Tiedoksianto

virallinen kirjaamo@paijatha.fi
Päijät-Hämeen kunnat